

Porada pielęgniarska - wyzwanie zawodowe czy sposób na braki kadrowe?

Mgr Dariusz Klonowski

Wydział Nauk Medycznych, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Nysie e-mail:

sekmed@pwsz.nysa.pl, tel. +48 77 4091660

Niniejszy tekst został opracowany w ramach przygotowań do dyskusji panelowej, jaka odbędzie się w trakcie sesji popołudniowej Sympozjum w dniu 21.05.2019. Tekst zawiera dane, które wyznaczają możliwość dalszych działań zmierzających do podniesienia autorytetu zawodu pielęgniarskiego.

Wykonywanie bez zlecenia lekarskiego świadczeń zapobiegawczych, diagnostycznych, leczniczych i rehabilitacyjnych oraz samodzielne ordynowanie niektórych leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego, wyrobów medycznych oraz wypisywanie recept w realizacji świadczeń gwarantowanych z zakresu ambulatoryjnej opieki specjalistycznej (AOS) stało się możliwe, dzięki wprowadzeniu świadczeń porady pielęgniarskiej i porady położnej. Co to zmieni? Z pewnością jest dla nas szansą na poszerzenie samodzielności i niezależności, pacjentom zaś ułatwi dostęp do świadczeń medycznych, co przełoży się – mamy nadzieję – na zmniejszenie kolejek do specjalistów.

Czekamy na szczegóły dotyczące wyceny porady przez Narodowy Fundusz Zdrowia.

Uwaga! Ku końcowi zmierzają prace nad poradą pielęgniarki i położnej w podstawowej opiece zdrowotnej.

https://pulsmedycyny.pl/czy-porada-pielegniarska-potrzebie-rynkiem-uslug-medycznych-954414?gclid=EAIAIQobChMI68293ZaK5gIVyeR3Ch0MJA_UeAMYASAAEgIpUfD_BwE

<https://serwisy.gazetaprawna.pl/zdrowie/artykuly/1434009,porada-pielegniarska-publicacja-rozporzadzenia.html>

<https://www.pielegniarki.info.pl/article/view/id/9843>

<http://www.rynekzdrowia.pl/Finanse-i-zarzadzanie/Porada-pielegniarska-kiedy-bylaby-najbardziej-potrzebna,190952,1.html>

<https://nipip.pl/rozporzadzenie-ministra-zdrowia-z-dnia-23-wrzesnia-2019-r-zmieniajace-rozporzadzenie-w-sprawie-swiadczen-gwarantowanych-z-zakresu-ambulatoryjnej-opieki-specjalistycznej/>

[Pobierz całe rozporządzenie z załącznikiem w wersji PDF](#)

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ZDROWIA
z dnia 23 września 2019 r.
zmieniające rozporządzenie w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu
ambulatoryjnej opieki specjalistycznej**

Na podstawie art. 31d ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1373, 1394, 1590, 1694 i 1726) zarządza się, co następuje:

§ 1. W rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 6 listopada 2013 r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu ambulatoryjnej opieki specjalistycznej (Dz. U. z 2016 r. poz. 357, z późn. zm.)) wprowadza się następujące zmiany:

1) w § 3:

a) w ust. 1 w pkt 6 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 7 i 8 w brzmieniu:

„7) porady pielęgniarskie;

8) porady położnej.”;

b) w ust. 2 po pkt 1 dodaje się pkt 1a w brzmieniu:

„1a) porad pielęgniarskich i porad położnej – określa załącznik nr 1a do rozporządzenia;”;

2) dodaje się załącznik nr 1a w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszego rozporządzenia;

3) w załączniku nr 3 w części „D. Zabiegi szczękowo-twarzowe” w lp. 136-139 w kolumnie 4 „Warunki realizacji świadczeń” pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Poradnia chirurgii szczękowo-twarzowej albo poradnia chirurgii onkologicznej, albo poradnia otolaryngologiczna, albo poradnia otolaryngologii dziecięcej, albo poradnia chirurgii ogólnej.”;

4) w załączniku nr 5 w lp. 22 w kolumnie 5 w części „Kryteria włączenia” dodaje się zdanie drugie w brzmieniu:

„W przypadku dzieci należy kierować się objętością konwekcji krwi w przeliczeniu na powierzchnię ciała dziecka.”.

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

MINISTER ZDROWIA

Uzasadnienie

Rozporządzenie stanowi wykonanie upoważnienia zawartego w art. 31d ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1373, z późn. zm.).

Rozporządzenie wprowadza zmiany w części normatywnej oraz rozszerza liczbę załączników, o dodatkowy załącznik nr 1a będący wykazem świadczeń gwarantowanych realizowanych przez pielęgniarki i położne z wyodrębnieniem szczegółowych warunków ich realizacji.

Dotychczas szczegółowe warunki realizacji świadczeń pielęgniarских i świadczeń położnej, w tym zakres czynności i organizacja porad pielęgniarских i położnych nie były wyodrębnione w wykazie świadczeń gwarantowanych mimo ich realizacji. Celem niniejszej regulacji jest ich usankcjonowanie.

Przedstawione w rozporządzeniu rozwiązanie dotyczy wyodrębnienia szczegółowych warunków realizacji świadczeń gwarantowanych realizowanych przez pielęgniarki i położne w ambulatoryjnej opiece specjalistycznej, tj. porady pielęgniarской oraz porady położnej, i stanowi realizację postulatów ujętych w Porozumieniu z dnia 9 lipca 2018 r. zawartym między Ogólnopolskim Związkiem Zawodowym Pielęgniarek i Położnych i Naczelną Izbą Pielęgniarek i Położnych a Ministrem Zdrowia i Prezesem Narodowego Funduszu Zdrowia w tym zakresie.

Dodatkowo należy zauważyć, iż zakres czynności udzielanych w ramach porady pielęgniarской i położnej wynika z posiadanych przez pielęgniarki i położne uprawnień zawodowych. Zgodnie z przepisami art. 15a ust. 1 i 2 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej (Dz. U. z 2019 r. poz. 576, z późn. zm.), w ramach samodzielnego wykonywania świadczeń zapobiegawczych, diagnostycznych, leczniczych i rehabilitacyjnych, pielęgniarka i położna posiadające dyplom ukończenia studiów drugiego stopnia na kierunku pielęgniarstwo lub położnictwo oraz pielęgniarka i położna posiadające tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa mają prawo samodzielnie:

1) ordynować leki zawierające określone substancje czynne, z wyłączeniem leków zawierających substancje bardzo silnie działające, środki odurzające i substancje psychotropowe, oraz środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego, w tym wystawiać na nie recepty,

2) ordynować określone wyroby medyczne, w tym wystawiać na nie zlecenia albo recepty – jeżeli ukończyły kurs specjalistyczny w tym zakresie.

W ramach realizacji zleceń lekarskich w procesie diagnostyki, leczenia i rehabilitacji pielęgniarka i położna posiadające dyplom ukończenia studiów co najmniej pierwszego stopnia na kierunku pielęgniarstwo lub położnictwo oraz pielęgniarka i położna posiadające tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa mają prawo wystawiać recepty na leki, z wyłączeniem leków zawierających substancje bardzo silnie działające, środki odurzające i substancje psychotropowe, środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyroby medyczne, niezbędne do kontynuacji leczenia, jeżeli ukończyły kurs specjalistyczny w tym zakresie oraz zlecenia na wyroby medyczne.

Pielęgniarka i położna posiadające tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa lub dyplom ukończenia studiów co najmniej pierwszego stopnia na kierunku pielęgniarstwo lub położnictwo mają prawo wystawiać skierowania na wykonanie określonych badań diagnostycznych, w tym medycznej diagnostyki laboratoryjnej, z wyjątkiem badań wymagających metod diagnostycznych i leczniczych stwarzających podwyższone ryzyko dla pacjenta (art. 15a ust. 6 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej).

Szczegółowe regulacje związane z nowymi uprawnieniami zawodowymi zostały zawarte w:

1) rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 18 stycznia 2018 r. w sprawie wykazu substancji czynnych zawartych w lekach, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego i wyrobów medycznych ordynowanych przez pielęgniarki i położne oraz wykazu badań diagnostycznych, na które mają prawo wystawiać skierowania pielęgniarki i położne (Dz. U. poz. 299);

2) rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 13 kwietnia 2018 r. w sprawie recept (Dz. U. poz. 745, z późn. zm.).

Celem dookreślenia zakresu czynności zawodowych pielęgniarek i położnych jest przede wszystkim usprawnienie funkcjonowania systemu opieki zdrowotnej i ułatwienie pacjentom, w tym osobom starszym, niepełnosprawnym, dostępu do świadczeń zdrowotnych, które wymagają bezpośredniej i pilnej interwencji bez konieczności bezpośredniego i osobistego zaangażowania personelu lekarskiego.

Szkolenia z zakresu ordynacji leków i wypisywania recept dla pielęgniarek i położnych są realizowane na terenie kraju od grudnia 2015 r. Zgodnie z informacją przekazaną przez Centrum Kształcenia Podyplomowego Pielęgniarek i Położnych, według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r., szkolenia ukończyło 11 582 pielęgniarki i położne. Część I kursu (ordynacja) ukończyło 7 620 pielęgniarek i położnych, natomiast część II kursu (kontynuacja leczenia) ukończyły 3 962 pielęgniarki i położne. Powyższe dane wskazują, iż w systemie opieki zdrowotnej sukcesywnie przybywa pielęgniarek i położnych z uprawnieniami do ordynacji leków i wypisywania recept. Osoby rozpoczynające kształcenie w zawodzie pielęgniarki lub położnej od roku akademickiego 2016/2017 kształcą się na podstawie nowych standardów kształcenia, zawierających treści związane z nowymi uprawnieniami zawodowymi, co oznacza, że nie będą musiały kończyć kursów specjalistycznych w tym zakresie, a opuszczając uczelnie, będą posiadały kompetencje do ordynacji i kontynuacji leczenia jako naturalną umiejętność wynikającą z toku kształcenia na obydwu poziomach nauczania zawodowego, tj. na poziomie magistra lub licencjatu.

Według danych otrzymanych z centrali Narodowego Funduszu Zdrowia (NFZ), według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r., liczba pielęgniarek i położnych, które mają nadane przez oddziały wojewódzkie NFZ uprawnienia do pobierania unikalnych numerów identyfikujących recepty wynosi 1 451, z czego 692 numery identyfikacyjne są przypisane do indywidualnych pielęgniarek i położnych, a 759 numery identyfikacyjne są przypisane do pielęgniarek i położnych ubezpieczenia zdrowotnego, dla których świadczeniodawcy pobierają unikalne numery identyfikujące recepty. Liczba zrealizowanych recept wystawionych przez uprawnione pielęgniarki i położne wynosi 176 205 (według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r.), z czego 1 865 recept zostało wystawionych w ramach samodzielnej ordynacji, a 174 340 recept zostało wystawionych w ramach realizacji zleceń lekarskich (kontynuacja leczenia).

Ponadto przepisy rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 28 lutego 2017 r. w sprawie rodzaju i zakresu świadczeń zapobiegawczych, diagnostycznych, leczniczych i rehabilitacyjnych udzielanych przez pielęgniarkę albo położną samodzielnie bez zlecenia lekarskiego (Dz. U. poz. 497), uprawniają pielęgniarki lub położne do udzielania samodzielnie bez zlecenia lekarskiego świadczeń zapobiegawczych, diagnostycznych, leczniczych i rehabilitacyjnych, zgodnie z posiadaną wiedzą i umiejętnościami nabytymi po ukończeniu szkoły pielęgniarskiej lub szkoły położnych.

Wyodrębniając szczegółowe warunki realizacji porady pielęgniarskiej i położnej w projekcie rozporządzenia, mając na względzie realizację porad specjalistycznych (na podstawie analizy danych zawartych w mapach potrzeb zdrowotnych oraz danych sprawozdawczo-rozliczeniowych NFZ) wskazano, iż zasadne jest wyodrębnienie porad pielęgniarskich w dziedzinach:

- 1) chirurgia ogólna;
- 2) diabetologia;
- 3) kardiologia;
- oraz
- 4) porady położnej w dziedzinie: położnictwo i ginekologia.

W 2018 r. udzielono i sprawozdano:

- 1) 7 155 024 porad/wizyt specjalistycznych – chirurgia ogólna dla 3 425 684 osób;
- 2) 2 148 603 porad/wizyt specjalistycznych – diabetologia dla 966 998 osób;
- 2) 4 781 681 porad/wizyt specjalistycznych – kardiologia dla 2 478 077 osób;
- 3) 8 960 602 porad/wizyt specjalistycznych – położnictwo i ginekologia dla 3 267 712 osób.

Wskazanie wyżej wymienionych porad jest podyktowane w pierwszej kolejności analizą, z której wynika, że w Rzeczypospolitej Polskiej jedne z najwyższych współczynników chorobowości dotyczą niewydolności serca i innych schorzeń kardiologicznych, cukrzycy oraz związanych z nią powikłań, w tym zespołu stopy cukrzycowej. Istotne jest także zapewnienie właściwej opieki w zakresie chirurgii ogólnej dedykowanej do wszystkich, a także w zakresie położnictwa i ginekologii skierowanej do kobiet.

W rozporządzeniu w załączniku nr 3 w lp. 136-139 zmieniono warunki realizacji świadczenia, przez dodanie w kolumnie nr 4 poradni chirurgii ogólnej w pkt 1.

W rozporządzeniu doprecyzowano również warunki realizacji świadczenia określone w załączniku nr 5 w lp. 22 „Hemodiafiltracja (HDF)”, w zakresie kryteriów kwalifikacji dla dzieci, przez dodanie zdania, że w przypadku realizacji świadczenia dla dzieci należy kierować się objętością konwekcji krwi w przeliczeniu na powierzchnię ciała dziecka.

Rozporządzenie wejdzie w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Rozporządzenie nie jest objęte prawem Unii Europejskiej.

Rozporządzenie nie podlega obowiązkowi przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Rozporządzenie będzie miało wpływ na sektor mikro, małych i średnich przedsiębiorców prowadzących działalność w obszarze ochrony zdrowia, którzy realizują świadczenia w zakresie ambulatoryjnej opieki specjalistycznej, przez zwiększenie możliwości realizacji świadczeń opieki zdrowotnej i umożliwienie realizacji części czynności medycznych przez personel pielęgniarski i położnych.

Rozporządzenie nie zawiera przepisów technicznych w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego

systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597) i w związku z tym nie podlega procedurze notyfikacji.

Brak jest możliwości podjęcia alternatywnych w stosunku do wydania rozporządzenia środków umożliwiających osiągnięcie zamierzonego celu.